

XÂY DỰNG ĐỘI NGŨ TRÍ THỨC TRONG KỶ NGUYÊN VƯỜN MÌNH, PHÁT TRIỂN ĐẤT NƯỚC GIÀU MẠNH DƯỚI SỰ LÃNH ĐẠO CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

ThS. Nguyễn Kim Hồng, Nguyễn Thị Thu Hằng

Trường Đại học Hòa Bình

Tác giả liên hệ: nkhong@daihochoabinh.edu.vn

Ngày nhận: 11/12/2025

Ngày nhận bản sửa: 24/12/2025

Ngày duyệt đăng: 24/02/2026

DOI: 10.71192/643712vwfgyj

Tóm tắt

Trí thức Việt Nam là lực lượng lao động có vai trò quan trọng đối với sự phát triển của đất nước, nhất là trong tiến trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập kinh tế quốc tế. Ngay từ rất sớm, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: “Trí thức là vốn liếng quý báu của dân tộc. Ở nước khác như thế, ở Việt Nam càng như thế” [1, t. 5, tr. 184]. Trên cơ sở khái quát về vai trò của trí thức, bài viết chỉ ra những giải pháp nhằm xây dựng đội ngũ trí thức Việt Nam xứng tầm, đáp ứng những yêu cầu mới trong bối cảnh cả dân tộc đang bước vào kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vườn mình.

Từ khóa: Đội ngũ trí thức, kỷ nguyên mới, trí thức Việt Nam.

Developing the Intellectual Workforce in the Era of National Rise and Prosperous Development under the Leadership of the Communist Party of Vietnam

Nguyen Kim Hong, M.A., Nguyen Thi Thu Hang

Hoa Binh University

Corresponding author: nkhong@daihochoabinh.edu.vn

Abstract

Vietnamese intellectuals constitute an important human resource for the country's development, particularly during the processes of industrialization, modernization, and integration into the global economy. Early on, Ho Chi Minh affirmed that “Intellectuals are the precious capital of the nation. This is true in other countries, and even more so in Vietnam” [1, Vol. 5, p. 184]. Building on a comprehensive understanding of the role of intellectuals, this article offers several strategies aimed at cultivating a Vietnamese intellectual workforce that aligns with the nation's aspirations and meets the new demands as Vietnam embarks on a new era of advancement.

Keywords: Intellectual workforce, Vietnamese intellectuals, new era.

1. Đặt vấn đề

Với quan điểm “Hiền tài là nguyên khí quốc gia, nguyên khí thịnh thì thế nước mạnh và hưng thịnh, nguyên khí suy thì thế nước yếu mà thấp hèn”¹. Vì vậy, từ xa xưa, cha ông ta đã luôn đề cao vai trò của trí thức đối với sự phát triển của đất nước, khẳng định trí thức là tài sản quý báu, là động lực quan trọng đối với sự phát triển của một quốc gia. Ở Việt Nam, trí thức xuất thân từ nhiều giai cấp, tầng lớp khác nhau trong xã hội, chủ yếu từ công nhân và nông dân, trưởng thành trong bối cảnh xã hội có nhiều biến đổi. Do vậy, đội ngũ trí thức

Việt Nam có sự gắn kết chặt chẽ với đời sống, thông cảm với người lao động, hiểu được hoàn cảnh của đất nước. Không chỉ vậy, họ còn có tinh thần đoàn kết, lòng tự tôn dân tộc và tình yêu nước nồng nàn, tinh thần và khát khao cống hiến, sẵn sàng tham gia vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Sau gần 40 năm thực hiện đường lối đổi mới, dưới sự lãnh đạo của Đảng, đất nước, xã hội, con người Việt Nam đã có sự chuyển mình rất lớn lao, vị thế của dân tộc Việt Nam ngày càng được khẳng định trên bản đồ thế giới, góp phần tạo ra thế và lực quan trọng trong sự phát

¹ Thân Nhân Trung (1419 - 1499) là một danh sĩ Việt Nam, làm quan nhà Hậu Lê dưới hai đời vua là Lê Thánh Tông và Lê Hiến Tông, đã viết: “Hiền tài là nguyên khí của quốc gia, nguyên khí thịnh thì thế nước mạnh mà hưng thịnh, nguyên khí suy thì thế nước yếu mà thấp hèn. Vì thế các bậc đế vương thánh minh không đời nào không coi việc giáo dục nhân tài, kén chọn kẻ sĩ, vun trồng nguyên khí quốc gia làm công việc cần thiết”.

triển của đất nước ở những chặng đường tiếp theo. Những thành tựu đó, một phần, chính là nhờ vai trò của đội ngũ trí thức - tầng lớp đã kết tinh tâm, trí, tinh thần, bản lĩnh trong kỷ nguyên xây dựng và phát triển đất nước. Vì vậy, bước sang kỷ nguyên vươn mình, phát triển đất nước giàu mạnh dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam nhằm xây dựng một nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa, dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh, việc xây dựng đội ngũ trí thức là vấn đề càng có ý nghĩa lý luận và thực tiễn cấp thiết.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vai trò của trí thức trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nhận thức rất rõ về vị trí, vai trò của người trí thức đối với thực tiễn dân tộc. Đồng thời, trên cơ sở kế thừa những quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin về trí thức, Người đã đưa ra định nghĩa trí thức rất rõ ràng: “Trí thức là gì? Trí thức là hiểu biết. Trong thế giới, chỉ có hai thứ hiểu biết: Một là, hiểu biết sự tranh đấu sinh sản. Khoa học tự nhiên do đó mà ra. Hai là, hiểu biết tranh đấu dân tộc và tranh đấu xã hội. Khoa học xã hội do đó mà ra. Ngoài hai cái đó, không có trí thức nào khác” [1, t. 5, tr. 275]. Người còn xác định rằng: “Trí thức là hiểu biết... Một người học xong đại học, có thể gọi là có trí thức. Song... công việc thực tế, y không biết gì cả. Thế là y chỉ có trí thức một nửa. Trí thức của y là trí thức học sách, chưa phải trí thức hoàn toàn. Y muốn thành một người trí thức hoàn toàn, thì phải đem cái trí thức đó áp dụng vào thực tế” [1, t. 5, tr. 275]. Điều đó có nghĩa đơn giản là, ngoài việc có học thức, người trí thức phải có năng lực thực hành và ứng dụng, có khả năng vận dụng hiểu biết của mình để phục vụ trực tiếp cho xã hội. Do vậy, sau khi giành được độc lập, Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh hết sức quan tâm và phát triển đội ngũ trí thức.

Trong thời kỳ kháng chiến, trí thức Việt Nam được Đảng và Nhà nước tập hợp và giáo dục thành đội ngũ trí thức kháng chiến. Dù số lượng còn nhỏ bé nhưng đội ngũ này đã đóng góp to lớn vào sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc của đất nước. Đây là lực lượng xã hội đặc biệt, có trình độ, có hiểu biết, có kỹ năng chuyên môn nghề nghiệp và có đóng góp vào sự phát triển của quốc gia dân tộc.

Nhận thức về vai trò và vị trí của đội ngũ trí thức Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng nói: “Những người trí thức tham gia cách mạng, tham gia kháng chiến rất quý báu cho Đảng. Không có những người đó thì công việc cách mạng khó khăn thêm nhiều” [1, t. 5, tr.

275]. Chính bởi vậy, khi nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa được thành lập trong hoàn cảnh vô cùng khó khăn, để tìm người tài đức ra gánh vác việc nước, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng nêu rõ quan điểm: “Kiến thiết cần có nhân tài. Nhân tài nước ta dù chưa có nhiều lắm nhưng nếu chúng ta khéo lựa chọn, khéo phân phối, khéo dùng thì nhân tài càng ngày càng phát triển càng thêm nhiều” [1, t. 4, tr. 144]. Bởi vậy, chỉ trong một thời gian ngắn, Người còn chủ động mời các trí thức, nhân sĩ, quan lại của triều đình phong kiến tham gia chính quyền cách mạng như cụ Huỳnh Thúc Kháng, cụ Nguyễn Văn Tố, cụ Bùi Bằng Đoàn... Người còn nhiều lần khẳng định: “Lao động trí óc có nhiệm vụ rất quan trọng trong sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc trong công cuộc hoàn thành dân chủ mới để tiến đến chủ nghĩa xã hội” [1, t. 7, tr. 72].

Với Chủ tịch Hồ Chí Minh, việc xây dựng chủ nghĩa xã hội thành công phải có một phần đóng góp to lớn của đội ngũ trí thức. Năm 1954, miền Bắc Việt Nam được giải phóng đi lên xây dựng chủ nghĩa xã hội, Hồ Chí Minh tiếp tục khẳng định rằng: “Không có giáo dục, không có cán bộ thì cũng không nói gì đến kinh tế, văn hóa” [1, t. 10, tr. 345]. Trong kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, mặc dù phải huy động sức người, sức của cho chiến trường miền Nam nhưng với tầm nhìn chiến lược, Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đảng đã quyết định đưa hàng nghìn học sinh đi học tập, nghiên cứu, đào tạo ở các nước xã hội chủ nghĩa, hình thành nên đội ngũ trí thức vững mạnh cho nước nhà.

Trong giai đoạn hiện nay, cùng với sự phát triển của khoa học và công nghệ, đội ngũ trí thức ngày càng chiếm vị trí quan trọng, trở thành lực lượng nòng cốt tạo nên sức mạnh của quốc gia trong kỷ nguyên mới của dân tộc. Tại Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khoá XIII, Đảng ta ban hành Nghị quyết số 45-NQ/TW ngày 24 tháng 11 năm 2023, về tiếp tục xây dựng và phát huy vai trò của đội ngũ trí thức đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước nhanh và bền vững trong giai đoạn mới đã nêu ra định nghĩa: Đội ngũ trí thức là lực lượng lao động trí óc, có trình độ học vấn cao, chuyên môn sâu về một lĩnh vực, có năng lực tư duy độc lập, sáng tạo; giàu lòng yêu nước, có đạo đức và lý tưởng cách mạng, gắn bó với Đảng, Nhà nước và dân tộc; là lực lượng có vai trò quan trọng trong liên minh giai cấp công nhân, giai cấp nông dân dưới sự lãnh đạo của Đảng; có trách nhiệm tiên phong, tạo ra sản phẩm tinh thần, vật chất chất lượng cao cho xã hội, là nguồn lực đặc biệt trong phát

triển kinh tế tri thức, công nghiệp hoá, hiện đại hoá, hội nhập quốc tế và phát triển nền văn hoá Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc; là nhân tố quan trọng trong nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài, nâng tầm trí tuệ và sức mạnh dân tộc, đóng góp to lớn cho sự nghiệp đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Trong bối cảnh thế giới đang dần chuyển sang nền kinh tế tri thức - nền kinh tế dựa vào tri thức con người, đội ngũ trí thức Việt Nam ngày càng có vai trò to lớn và được thể hiện trên tất cả các lĩnh vực của đời sống chính trị, kinh tế, xã hội.

Thứ nhất, trên lĩnh vực chính trị, trí thức là lực lượng đóng vai trò nền tảng quan trọng để hoạch định ra chủ trương, đường lối, chính sách cho Đảng và Nhà nước trên cơ sở tổng kết lý luận và thực tiễn. Không những thế, trí thức còn tích cực tham gia vào công tác lãnh đạo, quản lý, điều hành và phát triển đất nước, góp phần nâng cao năng lực lãnh đạo của Đảng và quản lý của Nhà nước, tạo sự ổn định trong hệ thống chính trị.

Thứ hai, trên lĩnh vực kinh tế, trí thức là lực lượng nòng cốt thúc đẩy phát triển kinh tế của đất nước bởi họ chính là những người đi đầu trong nghiên cứu, ứng dụng, phát triển các lĩnh vực khoa học tự nhiên, khoa học xã hội, chuyên gia công nghệ, ứng dụng những thành tựu trong lao động và sản xuất nhằm nâng cao hiệu quả và năng suất lao động của các ngành kinh tế. Đội ngũ trí thức là một trong những động lực quan trọng của phát triển kinh tế, giúp đẩy nhanh quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, góp phần thực hiện mục tiêu phát triển bền vững, quyết định thành công trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Thứ ba, trên lĩnh vực văn hóa, trí thức có vai trò chủ đạo trong việc sáng tạo ra các công trình, những tác phẩm văn hóa văn nghệ có giá trị, góp phần lưu giữ, phát huy và bảo tồn các giá trị truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc, lan tỏa những giá trị văn hóa Việt Nam đến với bạn bè thế giới. Không chỉ vậy, thông qua hoạt động lao động trí óc, đội ngũ trí thức Việt Nam còn từng bước xây dựng văn hóa theo định hướng kinh tế, phát triển văn hóa thành công nghiệp văn hóa, để văn hóa không chỉ phát huy giá trị tinh thần mà còn trở thành một nguồn lực chính trong phát triển kinh tế của đất nước.

Thứ tư, trong lĩnh vực xã hội, trí thức là đội ngũ tác động đến nguồn nhân lực chất lượng cao cho xã hội. Trong bối cảnh công nghệ và khoa học ngày càng phát triển, trí thức chính là lực lượng tiên phong, đóng vai trò chính trong việc đào tạo lực lượng lao động

Việt Nam nâng cao về trình độ chuyên môn, kỹ năng nghề nghiệp, đáp ứng những yêu cầu của quá trình đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế.

Từ khi đất nước thực hiện đường lối đổi mới đến nay, đội ngũ trí thức Việt Nam đã không ngừng lớn mạnh và trưởng thành, với tính năng động và khả năng sáng tạo của mình; đội ngũ trí thức đã ngày càng trở thành lực lượng nòng cốt trong sự phát triển của đất nước. Dưới sự lãnh đạo của Đảng, trí thức Việt Nam đã tích cực tham gia vào trong mọi lĩnh vực của đời sống xã hội và có những đóng góp to lớn trong quá trình đấu tranh giải phóng dân tộc cho đến quá trình xây dựng và phát triển đất nước hiện nay.

Trong những năm qua, đội ngũ trí thức Việt Nam được củng cố và phát triển cả về số lượng và chất lượng. Đến năm 2017, cả nước ước tính có khoảng 6,5 triệu người có trình độ từ cao đẳng, đại học trở lên, tăng hơn 3,7 triệu người so với năm 2009; riêng giai đoạn 2009-2017, đội ngũ trí thức tăng thêm khoảng 2,8 triệu người. Bên cạnh đó, cộng đồng trí thức người Việt Nam ở nước ngoài có khoảng hơn 400.000 người, trong đó, có hơn 6.000 tiến sĩ và nhiều trí thức có uy tín trong các lĩnh vực khoa học và công nghệ [2]. Đồng thời, trong quá trình xây dựng và hoàn thiện chủ trương, đường lối, chính sách, cũng như hoạch định các chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của hệ thống chính trị từ Trung ương đến cơ sở đều có sự tham gia đóng góp tích cực của đội ngũ trí thức.

Với sự phát triển đó, đội ngũ trí thức Việt Nam ngày càng có ảnh hưởng và vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy sự phát triển của đất nước. Chính vì vậy, Đảng Cộng sản Việt Nam đã nhấn mạnh: “Trí thức Việt Nam là lực lượng lao động sáng tạo đặc biệt quan trọng trong tiến trình đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế, xây dựng kinh tế tri thức, phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc. Xây dựng đội ngũ trí thức vững mạnh là trực tiếp nâng tầm trí tuệ của dân tộc, sức mạnh của đất nước, nâng cao năng lực lãnh đạo của Đảng và chất lượng hoạt động của hệ thống chính trị. Đầu tư xây dựng đội ngũ trí thức là đầu tư cho phát triển bền vững” [3].

2.2. Một số yêu cầu mới đối với trí thức Việt Nam trong tình hình hiện nay

Trong suốt chặng đường tiến hành đổi mới cho đến nay, đất nước ta đã đạt được những thành tựu to lớn và ngày càng phát triển vượt bậc về mọi mặt, chính trị ổn định, kinh tế bền vững. Những thành tựu đó có ý nghĩa lịch sử vô

cùng to lớn, khẳng định cho sự lãnh đạo tài tình sáng suốt của Đảng Cộng sản Việt Nam. Tại Đại hội XIII, Đảng ta đã khẳng định rằng: “Với tất cả sự khiêm tốn, chúng ta vẫn có thể nói rằng: Đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay” [4].

Tuy nhiên, bên cạnh những thành tựu đạt được, dân tộc Việt Nam đang phải đối mặt với những khó khăn, thách thức như biến đổi khí hậu, thiên tai, nước biển dâng, dịch bệnh, các cuộc khủng hoảng năng lượng, khủng hoảng kinh tế, chính trị trên toàn thế giới... Cùng với đó, các luồng tư tưởng, hệ giá trị khác nhau trên các phương tiện truyền thông đại chúng đã gây nên ảnh hưởng không nhỏ đến tình hình chính trị của đất nước. Các thế lực thù địch sử dụng các phương tiện truyền thông, nhất là mạng xã hội nhằm tuyên truyền, chống phá, công kích, xuyên tạc các quan điểm, đường lối, chủ trương chính sách của Đảng và Nhà nước, lôi kéo trí thức, giới văn nghệ sĩ và lợi dụng một bộ phận trí thức cực đoan, bất mãn để thúc đẩy “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ, nhằm tạo ra mâu thuẫn giữa Đảng với dân, chia rẽ khối đại đoàn kết toàn dân tộc, gây mất ổn định an ninh - chính trị, văn hóa - xã hội. Từ những thành tựu và khó khăn đối với dân tộc Việt Nam hiện nay, đội ngũ trí thức cần phải nhận thức rõ về vai trò của mình, xứng đáng là đội ngũ tinh hoa, là cánh tay đắc lực của Đảng và Nhà nước, ngày càng phải trưởng thành về số lượng, phát triển cao về chất lượng, đủ mạnh, đủ tầm để cùng toàn thể Nhân dân đứng lên xây dựng đất nước trong kỷ nguyên mới của dân tộc.

Hướng tới kỷ nguyên mới của dân tộc, để xây dựng đội ngũ trí thức ngày càng vững mạnh cần chú trọng đến việc nâng cao số lượng và chất lượng. Về mặt số lượng, trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội, cần đảm bảo xây dựng đội ngũ trí thức đông đảo về số lượng, đầy đủ ở từng ngành, từng lĩnh vực, căn cứ vào yêu cầu, nhiệm vụ của sự nghiệp phát triển đất nước. Về chất lượng, trong thời đại khoa học và công nghệ gắn với sự phát triển của chuyển đổi số, đội ngũ trí thức cần không ngừng bồi dưỡng, nâng cao trình độ, kiến thức, năng lực, chuyên môn, kỹ năng nghề nghiệp và kinh nghiệm thực tiễn, trong đó, chú trọng những ngành mũi nhọn nhằm đóng góp vào sự phát triển bền vững của đất nước. Đồng thời, đội ngũ trí thức cần được bồi dưỡng về chính trị, tư tưởng, có trách nhiệm đối với xã hội, luôn cố gắng và cống hiến đối với dân tộc.

Cùng với đó, cần đảm bảo cơ cấu hài hòa đội ngũ trí thức giữa các ngành, các lĩnh

vực để tránh làm mất cân đối góp phần tạo ra sự đồng bộ, nhất quán. Xây dựng cơ cấu phát triển cân đối, hợp lý, trong đó, chú trọng phát triển nguồn lực chất lượng cao là điều kiện để đội ngũ trí thức phát huy tiềm năng thế mạnh của mình đối với sự phát triển của quốc gia - dân tộc.

2.3. Một số giải pháp xây dựng đội ngũ trí thức Việt Nam trong giai đoạn mới

Trong Báo cáo Chính trị của Ban chấp hành Trung ương khóa XIII tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng đã nhấn mạnh mục tiêu đến năm 2030 Việt Nam trở thành nước đang phát triển, có công nghiệp hiện đại, thu nhập trung bình cao và đến năm 2045 trở thành nước phát triển, thu nhập cao. Để làm được điều đó, Báo cáo đã nhấn mạnh, cần tiếp tục: “Xây dựng và phát triển đội ngũ trí thức, văn nghệ sĩ Việt Nam vững mạnh toàn diện, có cơ cấu hợp lý, chất lượng cao, giàu lòng yêu nước, có nhân cách và lý tưởng cách mạng, tiêu biểu cho trí tuệ Việt Nam” [5]. Để thực hiện được nhiệm vụ này, cần tập trung thực hiện đồng bộ một số giải pháp sau:

Một là, nâng cao nhận thức về vai trò của đội ngũ trí thức trong công cuộc xây dựng và phát triển đất nước. Bước vào thời kỳ mới, trí thức là trụ cột, là động lực quan trọng, do đó, hệ thống các cấp ủy, chính quyền, cán bộ, đảng viên và toàn xã hội cần nâng cao về vị trí, vai trò của đội ngũ trí thức trong sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước, tạo động lực để trí thức đoàn kết, sáng tạo, cống hiến hết mình cho Tổ quốc để hoàn thành nhiệm vụ đưa đất nước bước vào kỷ nguyên mới. Từ thực tế lịch sử cho thấy, nhà nước nào biết trân trọng nhân sĩ, tận dụng hiền tài thì xã hội ấy sẽ phát triển ổn định, bền vững; ngược lại, nếu nhà nước nào không nhận thức đúng vai trò của trí thức, không biết trân trọng người tài, xã hội ấy sẽ lạc hậu, kém phát triển. Trong hoàn cảnh đất nước ngày càng đạt được những thành quả to lớn như hiện nay, việc nhận thức sâu sắc về vai trò của người trí thức là vô cùng cần thiết, bởi họ chính là động lực quan trọng trong sự phát triển của đất nước.

Hai là, phát hiện, sử dụng và trọng dụng nhân tài, nhất là đối với đội ngũ trí thức chất lượng cao, những nhà khoa học trẻ, bởi họ chính là đội ngũ tiên phong, quyết định cho sự đi lên của dân tộc. Đồng thời, cần đưa ra những quyết sách phù hợp để huy động đông đảo đội ngũ trí thức trẻ có đủ năng lực và trình độ tham gia vào quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội, hướng tới kỷ nguyên vươn mình. Đảng chủ trương: “Khuyến khích các nhà giáo, nhà khoa

học người Việt Nam ở nước ngoài tham gia đào tạo, nghiên cứu khoa học trong nước” [5]. Do vậy, cần tiến hành đổi mới công tác tổ chức cán bộ, tạo cơ chế thu hút, trọng dụng nhân tài người Việt Nam ở trong nước và nước ngoài; xây dựng hệ thống cơ chế, chính sách đãi ngộ xứng đáng theo mức độ đóng góp và năng lực thực tiễn để trí thức yên tâm công tác, nghiên cứu khoa học trong lĩnh vực chuyên môn của mình. Hệ thống đãi ngộ, cơ chế chính sách khen thưởng cần tương xứng với những cống hiến của đội ngũ trí thức. Trong công tác tuyển dụng, bố trí, đánh giá và bổ nhiệm cán bộ, cần công khai, minh bạch, tạo động lực cho đội ngũ trí thức phát triển.

Ba là, nâng cao năng lực trình độ và chuyên môn. Sinh thời, Chủ tịch Chí Minh đã nhiều lần nhấn mạnh: “Huấn luyện cán bộ là công việc gốc của Đảng”, do vậy, cần tiến hành bồi dưỡng đội ngũ trí thức về năng lực, phẩm chất đạo đức và bản lĩnh chính trị. Đây là yếu tố cơ bản quyết định sức mạnh và hiệu quả phát huy vai trò của trí thức. Trong Dự thảo Báo cáo chính trị đã xác định rõ định hướng chiến lược: “Xây dựng nền giáo dục quốc dân hiện đại, ngang tầm khu vực và thế giới” và tại Dự thảo Chương trình hành động của Ban Chấp hành Trung ương Đảng thực hiện Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng nhấn mạnh cần thực hiện: “Xây dựng cơ chế, chính sách đột phá và tập trung đầu tư phát triển một số cơ sở giáo dục đại học trở thành các trung tâm khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo quốc gia ngang tầm các nước tiên tiến”. Như vậy, có thể thấy, sự thay đổi về nhận thức, tư duy của Đảng từ số lượng sang chất lượng, từ đào tạo phổ thông sang đào tạo tinh hoa. Để làm được điều này, cần đẩy mạnh giáo dục toàn diện trong thực hiện hiện đại hóa giáo dục phổ thông và tập trung đầu tư cho giáo dục đại học trọng điểm. Đặc biệt, phải gắn liền lý luận với thực tiễn, lý thuyết với thực hành và nhu cầu của xã hội. Đẩy mạnh các hoạt động nghiên cứu khoa học gắn với đổi mới sáng tạo và ứng dụng trong sản xuất kinh doanh.

Bốn là, tạo môi trường làm việc và công hiến thuận lợi, chú trọng phát huy dân chủ và tự do sáng tạo. Báo cáo Chính trị đã nhấn mạnh: “Đề cao, khuyến khích vai trò tiên phong của đội ngũ trí thức”. Đây là sự thay đổi về tư duy chiến lược, khẳng định tự do sáng tạo là điều kiện cơ bản để trí thức phát huy năng lực, cống hiến cho sự phát triển của đất nước. Trong bối cảnh mở cửa và hội nhập, trí thức cũng cần phải có điều kiện, môi trường học tập

và làm việc sáng tạo và cởi mở để chủ động tìm tòi, nghiên cứu, bởi môi trường thuận lợi sẽ là động lực và bệ đỡ cho trí thức phát triển cao nhất năng lực của mình. Cần chú trọng, tạo lập môi trường dân chủ, tự do sáng tạo, công bằng trong nghiên cứu, sáng tạo, luôn đoàn kết, thống nhất trong hoạt động của trí thức, đơn giản các thủ tục hành chính...

Năm là, nâng cao lý tưởng cách mạng, lương tâm, trách nhiệm và đóng góp của đội ngũ trí thức nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững của đất nước, nâng cao nhận thức chính trị, phát huy vai trò tiên phong và dẫn dắt quần chúng trong sự nghiệp xây dựng đi lên chủ nghĩa xã hội. Bản thân đội ngũ trí thức cần hiểu rõ trách nhiệm, nghĩa vụ và đạo đức nghề nghiệp, không ngừng cố gắng học hỏi, trau dồi chuyên môn nghiệp vụ, đóng góp vào sự nghiệp phát triển bền vững của đất nước. Đồng thời, cần đẩy mạnh thực hiện “trí thức hóa đội ngũ đảng viên” nhằm tạo nguồn lực trí thức vững vàng về chuyên môn, thâm nhuần về lý tưởng để góp phần xây dựng nên thế hệ trí thức đảng viên đáp ứng được nhiệm vụ lãnh đạo, đảm bảo tính tiên phong, sáng tạo trong hoạch định đường lối, chủ trương và trí thức nhằm khẳng định sứ mệnh lịch sử của trí thức trong kỷ nguyên mới.

3. Kết luận

Trong bối cảnh đất nước đang bước vào kỷ nguyên mới, việc xây dựng đội ngũ trí thức Việt Nam ngày càng đông đảo về số lượng, vững mạnh về chất lượng, thông thạo chuyên môn, kỹ năng nghiệp vụ, luôn tâm huyết, cống hiến và sáng tạo là yêu cầu quan trọng đối với dân tộc. Để đạt được mục tiêu đó, cần chú trọng thực hiện đồng bộ các giải pháp nhằm phát huy hơn nữa vai trò của trí thức để họ thực sự xứng tầm là đội ngũ tinh hoa của dân tộc, có những đóng góp quan trọng trong sự nghiệp xây dựng, phát triển bền vững của đất nước nhằm thực hiện mục tiêu phát triển: “Giữ vững môi trường hòa bình, ổn định; phát triển nhanh, bền vững đất nước và bảo vệ vững chắc Tổ quốc; cải thiện và nâng cao toàn diện đời sống nhân dân; tự chủ chiến lược, tự cường, tự tin, tiến mạnh trong kỷ nguyên mới của dân tộc; thực hiện thắng lợi mục tiêu đến năm 2030 trở thành nước đang phát triển có công nghiệp hiện đại, thu nhập trung bình cao; hiện thực hoá tầm nhìn đến năm 2045 trở thành nước phát triển, thu nhập cao vì một nước Việt Nam hòa bình, độc lập, dân chủ, giàu mạnh, phồn vinh, văn minh, hạnh phúc, vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội”.

Tài liệu tham khảo

- [1] Hồ Chí Minh, *Toàn tập*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, 2011.
- [2] P. N. Linh, “Xây dựng và phát triển đội ngũ trí thức - Mười năm nhìn lại,” *Tạp chí Công sản*, [Trực tuyến]. Có tại: <https://www.tapchiconsan.org.vn/web/guest/ngghien-cu/-/2018/51979/xay-dung-va-phat-trien-doi-ngu-tri-thuc---muoi-nam-nhin-lai.aspx>. [Truy cập: 10-03-2026].
- [3] Đảng Cộng sản Việt Nam, “Nghị quyết Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khóa X về xây dựng đội ngũ trí thức trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước,” 2008. [Online]. Available: <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Van-hoa-Xa-hoi/Nghi-quyet-27-NQ-TW-nam-2008-xay-dung-doi-ngu-tri-thuc-thoi-ky-cong-nghiep-hoa-139254.aspx>.
- [4] Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t. I. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, 2021.
- [5] Ban Chấp hành Trung ương Đảng, “Báo cáo Chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng.” [Online]. Available: <https://xaydungchinh sach.chinhphu.vn/bao-cao-chinh-tri-cua-ban-chap-hanh-trung-uong-dang-khoa-xiii-tai-dai-hoi-dai-bieu-toan-quoc-lan-thu-xiv-cua-dang-11926020716082488.htm>.